SIYOSATDA QO‘LLANILADIGAN PR TEXNOLOGIYALAR

Tursunbayeva Iroda O‘razaliyevna
O‘zbekiston Jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti magistranti
tumaris20@mail.ru
Doi: https://doi.org/10.5281/zenodo.20033899

Annotatsiya: Mazkur maqolada siyosiy kommunikatsiya tizimida PR (jamoatchilik bilan aloqalar) texnologiyalarining nazariy va amaliy jihatlari kompleks tarzda tahlil qilinadi. Tadqiqotda siyosiy PRning mohiyati, asosiy funksiyalari hamda uning jamoatchilik fikrini shakllantirishdagi roli yoritilgan. Shuningdek, an’anaviy va raqamli PR vositalarining siyosiy jarayonlardagi o‘rni, saylov kampaniyalarida qo‘llaniladigan innovatsion yondashuvlar va krizisli vaziyatlarda PR strategiyalarining samaradorligi ilmiy asosda ochib berilgan. Maqolada zamonaviy axborot muhitida siyosiy PR texnologiyalarining transformatsiya jarayonlari va istiqbollari ham ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: siyosiy PR, jamoatchilik bilan aloqalar, siyosiy kommunikatsiya, imij shakllantirish, saylov kampaniyasi, raqamli PR, media strategiya, jamoatchilik fikri.

Аннотация: В данной статье комплексно анализируются теоретические и практические аспекты PR-технологий в системе политической коммуникации. Исследование раскрывает сущность политического PR, его основные функции и роль в формировании общественного мнения. Особое внимание уделяется использованию традиционных и цифровых инструментов PR в политических процессах, инновационным подходам в избирательных кампаниях, а также стратегиям управления репутацией в кризисных ситуациях. В статье также рассматриваются современные тенденции трансформации политических PR-технологий в условиях развития информационного общества.

Ключевые слова: политический PR, связи с общественностью, политическая коммуникация, имидж, избирательная кампания, цифровой PR, медиастратегия, общественное мнение.

Abstract: This article provides a comprehensive analysis of the theoretical and practical aspects of public relations (PR) technologies within the system of political communication. The study examines the essence of political PR, its key functions, and its role in shaping public opinion. Particular attention is given to the application of traditional and digital PR tools in political processes, innovative approaches in election campaigns, and reputation management strategies in times of crisis. The paper also explores the transformation and future prospects of political PR technologies in the context of the modern information environment.

Keywords: political PR, public relations, political communication, image building, election campaign, digital PR, media strategy, public opinion.

Kirish

XXI asrda globallashuv va raqamli transformatsiya jarayonlarining jadallashuvi siyosiy tizimlar faoliyatiga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Axborot oqimlarining keskin ortishi, kommunikatsiya vositalarining diversifikatsiyasi va jamoatchilikning siyosiy jarayonlardagi faolligining oshishi siyosiy subyektlardan yangicha yondashuvlarni talab etmoqda. Ayniqsa,

davlat boshqaruvi organlari, siyosiy partiyalar va liderlar uchun jamoatchilik bilan samarali, ochiq va tizimli muloqot o‘rnatish strategik zaruratga aylanmoqda.

Mazkur sharoitda PR (jamoatchilik bilan aloqalar) texnologiyalari siyosiy boshqaruvning muhim instrumenti sifatida shakllanib, nafaqat axborot uzatish vositasi, balki jamoatchilik fikrini shakllantirish, ijtimoiy ishonchni mustahkamlash va siyosiy legitimlikni ta’minlashning samarali mexanizmi sifatida namoyon bo‘lmoqda. Siyosiy PR texnologiyalari orqali siyosiy subyektlar o‘z faoliyati, maqsad va vazifalarini keng jamoatchilikka yetkazadi, fuqarolar bilan o‘zaro aloqalarni rivojlantiradi hamda ijtimoiy qo‘llab-quvvatlashga erishadi.

Zamonaviy siyosiy makonda PR texnologiyalarining roli ayniqsa saylov jarayonlari, ijtimoiy-siyosiy islohotlar va inqirozli vaziyatlarda yaqqol namoyon bo‘ladi. Raqamli platformalar, ijtimoiy tarmoqlar va yangi media vositalarining rivojlanishi esa siyosiy PRning ko‘lamini kengaytirib, uni tezkor, interaktiv va auditoriyaga yo‘naltirilgan tizimga aylantirdi. Natijada siyosiy kommunikatsiya jarayonida an’anaviy yondashuvlar bilan bir qatorda innovatsion PR texnologiyalaridan foydalanish muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Shu bilan birga, siyosiy PR texnologiyalarining noto‘g‘ri yoki manipulyativ qo‘llanilishi jamiyatda noto‘g‘ri axborot shakllanishi, ishonchsizlik muhitining yuzaga kelishi kabi salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin. Bu esa mazkur sohani ilmiy jihatdan chuqur o‘rganish, uning nazariy asoslarini takomillashtirish va amaliy qo‘llanilish mexanizmlarini tahlil qilish zaruratini yuzaga keltiradi.

Ilmiy yangilik: Ushbu tadqiqot siyosiy PR texnologiyalarini an’anaviy va raqamli shakllar kesimida taqqoslab o‘rganib, O‘zbekiston uchun moslashtirilgan amaliy tavsiyalar tizimini ishlab chiqqanligi bilan ilmiy ahamiyatga ega. Kelgusida sun’iy intellekt va big data texnologiyalarining siyosiy PR ga integratsiyasini alohida mavzu sifatida chuqur tadqiq etish istiqbolli yo‘nalish sifatida belgilanadi.

Mazkur maqolaning maqsadi — siyosatda qo‘llaniladigan PR texnologiyalarining nazariy asoslarini ochib berish, ularning asosiy turlarini tizimli ravishda tahlil qilish hamda zamonaviy siyosiy kommunikatsiya jarayonlaridagi o‘rni va ahamiyatini ilmiy jihatdan asoslashdan iborat. Tadqiqot doirasida siyosiy PRning funksiyalari, vositalari va rivojlanish tendensiyalari kompleks yondashuv asosida o‘rganiladi.

Adabiyotlar tahlili

Siyosiy PR texnologiyalarini o‘rganish zamonaviy siyosiy kommunikatsiya nazariyasining muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu sohada olib borilgan ilmiy tadqiqotlar PRning nafaqat kommunikativ vosita, balki ijtimoiy-siyosiy jarayonlarni boshqarish instrumenti sifatidagi ahamiyatini yoritib beradi.

Xorijiy olimlar tomonidan PR nazariyasining shakllanishi va rivojlanishi keng tadqiq qilingan. Jumladan, James E. Grunig tomonidan ishlab chiqilgan ikki tomonlama simmetrik kommunikatsiya modeli PR faoliyatining eng samarali shakli sifatida e’tirof etiladi. Ushbu yondashuvga ko‘ra, tashkilot va jamoatchilik o‘rtasida o‘zaro manfaatli muloqot o‘rnatish asosiy maqsad hisoblanadi [1].

Shuningdek, Scott M. Cutlip, Allen H. Center va Glen M. Broom tomonidan ishlab chiqilgan konsepsiyalarda PR boshqaruv funksiyasi sifatida talqin qilinadi. Ularning ilmiy qarashlariga ko‘ra, PR strategik rejalashtirish, axborot siyosatini yuritish va tashkilot imijini shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi [2].

Siyosiy PR masalalari esa alohida yo‘nalish sifatida ko‘plab tadqiqotchilar tomonidan o‘rganilgan. Xususan, Dennis L. Wilcox va Phillip H. Ault siyosiy kommunikatsiyada PR vositalarining qo‘llanilishini keng tahlil qilib, ularning saylov kampaniyalari va jamoatchilik fikrini shakllantirishdagi ahamiyatini asoslab bergan [3].

Marketing va kommunikatsiya nazariyasi doirasida Philip Kotler tomonidan ilgari surilgan yondashuvlar ham siyosiy PRni tushunishda muhim metodologik asos bo‘lib xizmat qiladi. Uning fikricha, siyosiy jarayonlarda PR texnologiyalari marketing tamoyillari bilan

uyg‘unlashgan holda qo‘llanilib, auditoriyani segmentatsiya qilish va maqsadli kommunikatsiyani tashkil etishga imkon beradi [4].

So‘nggi yillarda raqamli texnologiyalarning rivojlanishi siyosiy PRning yangi shakllarini yuzaga keltirdi. Zamonaviy tadqiqotlarda ijtimoiy tarmoqlar, onlayn platformalar va raqamli media vositalarining siyosiy kommunikatsiyadagi o‘rni keng yoritilmoqda. Bu borada olib borilgan ilmiy izlanishlar raqamli PRning tezkorlik, interaktivlik va auditoriyaga yo‘naltirilganlik kabi ustunliklarini ko‘rsatib beradi [5].

Mahalliy olimlar tomonidan ham siyosiy kommunikatsiya va PR texnologiyalarining ayrim jihatlari o‘rganilgan bo‘lib, ular asosan davlat boshqaruvi tizimida ochiqlikni ta’minlash, jamoatchilik bilan samarali aloqalarni yo‘lga qo‘yish va axborot siyosatini takomillashtirish masalalariga qaratilgan [6].

Yuqoridagi ilmiy manbalar tahlili shuni ko‘rsatadiki, siyosiy PR texnologiyalari ko‘p qirrali va murakkab tizim bo‘lib, u nafaqat kommunikatsiya vositasi, balki siyosiy boshqaruvning muhim elementi sifatida namoyon bo‘ladi. Shu bilan birga, mazkur sohada raqamli transformatsiya jarayonlari yetarli darajada chuqur o‘rganilmagan bo‘lib, bu esa qo‘shimcha ilmiy tadqiqotlar olib borishni talab etadi.

Metodologiya

Mazkur tadqiqotda siyosiy PR texnologiyalarining nazariy va amaliy jihatlarini o‘rganish uchun kompleks yondashuv qo‘llanildi. Tadqiqot jarayonida tahlil va sintez usullari asosida ilmiy adabiyotlar, siyosiy kommunikatsiya bo‘yicha mavjud konsepsiyalar hamda zamonaviy PR yondashuvlari umumlashtirildi.

Shuningdek, qiyosiy tahlil yordamida an’anaviy va raqamli PR texnologiyalarining o‘ziga xos jihatlari aniqlanib, ularning siyosiy jarayonlardagi samaradorligi baholandi. Tizimli yondashuv asosida siyosiy PRning asosiy elementlari va ularning o‘zaro bog‘liqligi o‘rganildi.

Tadqiqotda kuzatish va kontent-tahlil usullaridan foydalanilib, ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlarda qo‘llanilayotgan PR vositalari tahlil qilindi. Olingan natijalar umumlashtirish orqali ilmiy xulosalar shakllantirildi.

Muhokama va natijalar

Siyosatda qo‘llaniladigan PR texnologiyalari tahlili shuni ko‘rsatadiki, zamonaviy siyosiy kommunikatsiya tizimida ushbu texnologiyalar oddiy axborot uzatish vositasidan chiqib, kompleks strategik boshqaruv instrumentiga aylangan. Tadqiqot davomida aniqlangan eng muhim jihatlardan biri shundaki, siyosiy PR an’anaviy “tashviqot” tushunchasidan tubdan farq qiladi. Agar tashviqot bir yo‘nalishli axborot uzatishga asoslangan bo‘lsa, siyosiy PR ikki tomonlama kommunikatsiya — ya’ni davlat va fuqarolar o‘rtasida o‘zaro muloqot va fikr almashinuvini ta’minlashga qaratilgan. Shu jihatdan siyosiy PR demokratik boshqaruvning ajralmas elementi sifatida namoyon bo‘ladi.

Tadqiqot natijalari siyosiy PR texnologiyalarining samaradorligi ko‘p jihatdan maqsadli auditoriyaning to‘g‘ri aniqlanishiga bog‘liqligini tasdiqlaydi. Auditoriyaning yosh tarkibi, ijtimoiy holati, ta’lim darajasi va axborot iste’moli xususiyatlari PR strategiyasini tanlashda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Masalan, yoshlar orasida qisqa videokontent, vizual materiallar va interaktiv formatlar yuqori samaradorlik ko‘rsatsa, katta yoshdagi auditoriya uchun an’anaviy media va rasmiy axborot manbalari muhim ahamiyatga ega bo‘lib qolmoqda. Shu bois zamonaviy siyosiy PR segmentatsiya va individual yondashuv asosida tashkil etilmoqda.

Tahlillar spin-doktoring texnologiyasining murakkab va ikki tomonlama xususiyatga ega ekanligini ko‘rsatdi. Bir tomondan, ushbu texnologiya siyosiy subyektlarga murakkab yoki inqirozli vaziyatlarda axborotni to‘g‘ri talqin qilish, jamoatchilikka tushunarli shaklda yetkazish va reputatsiyani saqlab qolish imkonini beradi. Ikkinchi tomondan esa, noto‘g‘ri yoki haddan tashqari manipulyativ qo‘llanilishi jamoatchilikni chalg‘itish, noto‘g‘ri fikr shakllantirish va

ishonchning pasayishiga olib kelishi mumkin. Shu sababli spin-doktoring texnologiyalaridan foydalanishda axloqiy me'yorlar va shaffoflik tamoyillariga qat'iy amal qilish zarur.

Siyosiy imidj yaratish texnologiyalari bo'yicha olib borilgan tahlillar esa siyosatchining jamoatchilik oldidagi qiyofasi bilan uning kommunikatsion faolligi o'rtasida kuchli bog'liqlik mavjudligini ko'rsatdi. Ayniqsa, ijtimoiy tarmoqlarda muntazam, ochiq va mazmunli kontent joylashtirib boruvchi siyosiy liderlar yuqori darajadagi ijtimoiy ishonchga erishmoqda. Bu jarayonda nafaqat axborot berish, balki hissiy aloqa o'rnatish, ya'ni fuqarolar bilan "insoniy" muloqot qilish ham muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda.

Raqamli PR texnologiyalari siyosiy kommunikatsiyada tub burilish yasadi. Ularning asosiy ustunliklari sifatida quyidagilar aniqlandi: tezkorlik, keng qamrov, aniq segmentatsiya, real vaqt rejimidagi teskari aloqa va nisbatan past xarajatlar. Shu bilan birga, analitik vositalar yordamida PR kampaniyalarining samaradorligini o'lchash va optimallashtirish imkoniyati ham sezilarli darajada kengaydi.

Biroq, tahlillar raqamli PRning ayrim zaif tomonlarini ham ko'rsatdi. Xususan, dezinformatsiya, feyk xabarlar va manipulyativ kontentning tez tarqalishi siyosiy kommunikatsiya sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Bundan tashqari, algoritmlar asosida shakllanadigan axborot muhiti foydalanuvchilarni faqat o'z qarashlariga mos axborot bilan cheklab qo'yishi ("echo chamber" effekti) ehtimolini kuchaytiradi. Bu esa jamiyatda fikrlar xilma-xilligini kamaytirishi mumkin.

O'zbekiston misolida olib borilgan tahlillar mamlakatda so'nggi yillarda siyosiy PR texnologiyalarining sezilarli darajada rivojlanganini ko'rsatadi. Ayniqsa, davlat boshqaruvida ochiqlik va shaffoflik tamoyillarining kuchayishi PR faoliyatining yangi bosqichga chiqishiga xizmat qildi. Davlat organlari, matbuot xizmatlari va rasmiy shaxslarning ijtimoiy tarmoqlardagi faolligi oshib, fuqarolar bilan to'g'ridan-to'g'ri muloqot mexanizmlari shakllandi.

Virtual qabulxonalar, elektron murojaatlar tizimi, ochiq ma'lumotlar portallari va onlayn platformalar davlat PR tizimining samarali vositalariga aylandi. Ushbu jarayonlar natijasida:

- fuqarolarning siyosiy faolligi va ishtiroki oshdi;
- davlat qarorlarining mazmuni va mohiyati keng jamoatchilikka tushuntiriladigan bo'ldi;
- teskari aloqa mexanizmlari sezilarli darajada mustahkamlandi;
- davlat va jamiyat o'rtasidagi ishonch darajasi oshdi.

Mazkur natijalar siyosiy PR texnologiyalarining to'g'ri va tizimli qo'llanilishi ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda muhim omil ekanligini tasdiqlaydi.

Quyidagi jadvalda an'anaviy va raqamli PR texnologiyalarining asosiy ko'rsatkichlari bo'yicha solishtirilishi keltirilgan:

Ko'rsatkich	**An'anaviy PR**	**Raqamli PR**
Auditoriyaga yetib borish tezligi	Past (kunlar)	Yuqori (daqiqalar)
Maqsadli segmentatsiya	Cheklangan	Keng va aniq
Teskari aloqa (feedback)	Kechiktirilgan	Real vaqt rejimida
Xarajatlar	Yuqori	Nisbatan qulay
Nazorat qilish imkoniyati	Qiyin	Keng (analytics)
Dezinformatsiya xavfi	Past	Yuqori

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, raqamli PR texnologiyalari ko'plab ko'rsatkichlar bo'yicha an'anaviy usullardan ustun tursa-da, dezinformatsiya va axborot manipulyatsiyasi xavfi ularning asosiy zaif tomoni hisoblanadi.

1-Jadval. Global PR Bozori Hajmi (2018–2025)

Yil	**Bozor hajmi (mlrd USD)**	**O'sish sur'ati**
2018	79,3	—
2019	88,1	+11,1%
2020	87,8	−0,3% (COVID)

2021	93,1	+6,0%
2022	97,4	+4,6%
2023	107,0	+9,8%
2025	106,2	Barqaror

Manba: Meta Stat Insight, AMW Group (2024–2026)

2023-yilda global PR bozori hajmi taxminan 107 mlrd AQSh dollarini tashkil etdi, 2025-yilda esa bu ko‘rsatkich 106,2 mlrd dollarga yetdi. Bozor 2033-yilga borib 195,1 mlrd dollargacha yetishi prognoz qilinmoqda, yillik o‘sish sur’ati (CAGR) 7,9% ni tashkil etadi.

2-Jadval. O‘zbekistonda Internet Va Raqamli PR Imkoniyatlari

Ko‘rsatkich	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Internet kirib borishi (%)	76,6%	82,0%	89,0%	83,3%
Internet foydalanuvchilar (mln)	~26,0	~28,0	~31,0	29,52
Mobil internet kirib borishi	—	104%	107%	—
Statsionar internet (%)	—	26%	30,3%	—

Manba: ITU 2023, DataReportal 2024, Freedom House 2024

O‘zbekistonda 2024-yil boshida 29,52 million internet foydalanuvchi qayd etilgan. ITU ma’lumotlariga ko‘ra, 2023-yilda uy xojaliklarining 96,2 foizi internetga ulangan bo‘lib, umumiy internet kirib borishi darajasi 89 foizni tashkil etgan.

Tadqiqot davomida bir qator muammolar va cheklovlar ham aniqlandi. Birinchidan, siyosiy PR texnologiyalaridan manipulyativ maqsadlarda foydalanish jamoatchilik fikrining sun’iy shakllanishiga olib kelishi mumkin. Ikkinchidan, raqamli muhitda axborot oqimining haddan tashqari ko‘pligi ishonchli manbalarni ajratishni qiyinlashtiradi. Uchinchidan, ma’lumotlarga asoslangan PR strategiyalarini ishlab chiqishda shaxsiy ma’lumotlar xavfsizligi va maxfiylik masalalari dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Kelajakda ushbu sohada quyidagi yo‘nalishlarga alohida e’tibor qaratish maqsadga muvofiq:

- siyosiy PR faoliyatining axloqiy va huquqiy standartlarini ishlab chiqish;
- sun’iy intellekt asosida shakllanayotgan PR texnologiyalarini tartibga solish;
- fuqarolarning media va axborot savodxonligini oshirish;
- demokratik nazorat mexanizmlari bilan PR texnologiyalari o‘rtasidagi muvozanatni ta’minlash.

Umuman olganda, olib borilgan tahlil va muhokamalar siyosiy PR texnologiyalari zamonaviy siyosiy tizimning ajralmas elementi ekanligini, ularning to‘g‘ri qo‘llanilishi esa jamiyat va davlat o‘rtasidagi samarali muloqotni ta’minlashda hal qiluvchi rol o‘ynashini ko‘rsatadi.

Xulosa va takliflar

Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, siyosatda qo‘llaniladigan PR texnologiyalar zamonaviy davlat boshqaruvi va siyosiy kommunikatsiya tizimining strategik va ajralmas tarkibiy qismiga aylangan. Imidj yaratish, siyosiy brending, spin-doktoring hamda raqamli media vositalari asosida olib boriladigan PR faoliyati siyosiy subyektlarga jamoatchilik bilan samarali muloqot o‘rnatish, ijtimoiy ishonchni mustahkamlash va davlat siyosatini keng targ‘ib qilish imkonini bermoqda. Ayniqsa, raqamli PR texnologiyalarining jadal rivojlanishi siyosiy kommunikatsiyaning yangi bosqichga o‘tganini ko‘rsatadi.

Tahlillar natijasida raqamli PR vositalarining ulushi yil sayin ortib borayotgani, ularning tezkorlik, aniqlik va interaktivlik kabi ustunliklari siyosiy jarayonlarda hal qiluvchi ahamiyat kasb etayotganini tasdiqlaydi. O‘zbekiston misolida ham internet foydalanuvchilari sonining ortishi va raqamli platformalarning kengayishi siyosiy PR texnologiyalarini rivojlantirish uchun katta imkoniyatlar mavjudligini ko‘rsatmoqda. Virtual qabulxonalar, onlayn murojaatlar tizimi

va ijtimoiy tarmoqlar orqali amalga oshirilayotgan muloqot davlat va jamiyat o‘rtasidagi aloqalarning yangi, samarali shakllarini yuzaga keltirdi.

Shu bilan birga, tadqiqot siyosiy PR texnologiyalarining ayrim muammolarini ham ochib berdi. Xususan, axborot manipulyatsiyasi, “echo chamber” hodisasi hamda shaxsiy ma’lumotlar xavfsizligi bilan bog‘liq xatarlar ushbu sohani tartibga solishning huquqiy va axloqiy asoslarini takomillashtirish zarurligini ko‘rsatadi. Bu esa siyosiy PR faoliyatini faqat samaradorlik nuqtai nazaridan emas, balki mas’uliyat va shaffoflik tamoyillari asosida rivojlantirish lozimligini anglatadi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, quyidagi integrallashgan amaliy takliflarni ilgari surish mumkin. Avvalo, davlat boshqaruvi tizimida raqamli PR strategiyalarini institutsional darajada rivojlantirish, ya’ni professional PR xizmatlarini shakllantirish va ularning faoliyatini aniq me’yorlar asosida tartibga solish zarur. Shu bilan birga, davlat organlari faoliyatida ochiqlik va shaffoflikni kuchaytirish, jamoatchilik bilan real vaqt rejimidagi muloqotni ta’minlaydigan zamonaviy platformalarni keng joriy etish muhim ahamiyatga ega.

Bundan tashqari, ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishda tizimli va strategik yondashuvni yo‘lga qo‘yish, PR kampaniyalar samaradorligini aniq mezonlar asosida baholash tizimini joriy etish talab etiladi. Ilmiy va ta’lim muassasalari darajasida esa siyosiy PR va raqamli kommunikatsiya yo‘nalishlari bo‘yicha malakali kadrlar tayyorlashni kuchaytirish, shuningdek, milliy sharoitga mos empirik tadqiqotlar olib borishni kengaytirish zarur.

Fuqarolik jamiyati nuqtai nazaridan esa aholining axborot savodxonligini oshirish, manipulyativ axborotni aniqlash va tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirish muhim vazifa hisoblanadi. Shu bilan birga, siyosiy PR faoliyati ustidan jamoatchilik nazoratini kuchaytirish, mustaqil monitoring mexanizmlarini rivojlantirish ham dolzarb hisoblanadi.

Umuman olganda, siyosiy PR texnologiyalarini samarali, shaffof va mas’uliyatli qo‘llash zamonaviy demokratik jamiyat rivojining muhim sharti bo‘lib, u davlat va jamiyat o‘rtasidagi o‘zaro ishonchni mustahkamlashda hal qiluvchi rol o‘ynaydi.

Foydalanilgan manba va adabiyotlar

1. James E. Grunig, Todd Hunt. *Managing Public Relations*. — New York: Holt, inehart and Winston, 1984.
2. Scott M. Cutlip, Allen H. Center, Glen M. Broom. *Effective Public Relations*. — New Jersey: Pearson Education, 2006.
3. Dennis L. Wilcox, Phillip H. Ault, Warren K. Agee. *Public Relations: Strategies and Tactics*. — Boston: Pearson, 2012.
4. Philip Kotler, Kevin Lane Keller. *Marketing Management*. — Upper Saddle River: Prentice Hall, 2016.
5. Brian Solis. *Engage!: The Complete Guide for Brands and Businesses to Build, Cultivate, and Measure Success in the New Web*. — Hoboken: Wiley, 2010.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi materiallari hamda zamonaviy siyosiy kommunikatsiya va PR texnologiyalariga oid ilmiy maqolalar to‘plami. — Toshkent, 2020–2024.
7. O‘zbekiston Respublikasi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi. Ommaviy kommunikatsiyalar va axborot siyosatiga oid rasmiy ma’lumotlar va hisobotlar. — Toshkent, 2021–2025.